

Kommittédirektiv

Nationell samordning för att motverka brottslighet i samband med idrottsarrangemang

**Dir.
2011:22**

Beslut vid regeringssammanträde den 24 mars 2011

Sammanfattning

En särskild utredare ska – i egenskap av nationell samordnare – löpande lämna förslag till hur brottslighet i samband med idrottsarrangemang kan motverkas. Utredaren ska också medverka till en förbättrad samverkan mellan berörda myndigheter och organisationer på central, regional och lokal nivå. Arbetet ska bland annat baseras på erfarenheter från utarbetandet av den strategi mot våld inom fotboll och ishockey som tagits fram under ledning av landshövdingen i Stockholms län.

Utredaren ska bl.a.

- med utgångspunkt i befintlig lagstiftning medverka till att ansvarsfördelningen mellan berörda parter klarläggs och att samverkan och uppföljning av de insatser som görs nationellt, regionalt och lokalt förbättras,
- verka för en likformig modell för informationsutbyte,
- analysera – och vid behov lämna förslag till – vad som krävs för att idrottsarrangemang ska kunna genomföras på ett tryggt och trivsamt sätt och vad bruket av alkohol, narkotika och dopningsmedel har för betydelse för brottslighet i samband med idrottsarrangemang,
- göra en bedömning av den idrottsrelaterade brottslighetens omfattning, orsaker och struktur, och

- ta initiativ till och medverka vid möten där brottsförebyggande insatser i samband med idrottsarrangemang tas upp för att informera om det pågående arbetet. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2013.

Insatser för att motverka brottslighet i samband med idrottsarrangemang

För att förstärka skyddet mot brottslighet inne på och utanför idrottsarenor infördes den 1 juli 2005 lagen (2005:321) om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang (tillträdesförbudslagen). Enligt lagen kan en person förbjudas att få tillträde till och vistas på inhägnad plats huvudsakligen avsedd för idrottsutövning när idrottsarrangemang anordnas på platsen av en idrottsorganisation (tillträdesförbud). En förutsättning för att ett sådant förbud ska få meddelas är att det på grund av särskilda omständigheter finns risk för att personen kommer att begå brott under idrottsarrangemanget och brottet är ägnat att störa ordningen eller säkerheten där. Den som bryter mot ett tillträdesförbud döms till böter eller fängelse i högst sex månader. Tillträdesförbud beslutas av allmän åklagare.

Enligt lagens ursprungliga utformning fick en fråga om tillträdesförbud tas upp enbart på ansökan av den idrottsorganisation som anordnar det eller de idrottsarrangemang som förbudet avses skydda eller av specialidrottsförbundet inom Sveriges Riksidrottsförbund för den aktuella idrottsverksamheten.

Den 1 april 2009 gjordes en ändring i tillträdesförbudslagen som innebär att även polismyndighet har rätt att ta initiativ till en fråga om tillträdesförbud. Vidare har åklagare getts möjlighet att meddela interimistiska (tillfälliga) tillträdesförbud i avvaktan på att ett ärende om tillträdesförbud slutligt avgörs. Härigenom kan den som befaras begå ordnings- eller säkerhetsstörande brott under ett idrottsarrangemang omedelbart meddelas ett tillträdesförbud. Ett interimistiskt tillträdesförbud får gälla i högst fyra veckor.

Samtidigt infördes i ordningslagen (1993:1617) straffsanktionerade förbud mot att inneha eller använda pyrotekniska varor, att obehörigen beträda en spelplan och att kasta in föremål på en spelplan.

Trots den skärpta lagstiftningen begås alltså brott i samband med idrottsarrangemang, främst inom fotboll och ishockey. Det kan röra sig om slagsmål inne på arenan, ordningsstörningar runt arenan eller skadegörelse på transportmedel, närliggande restauranger och butiker. Idrottsrelaterad brottslighet sker också vid andra tidpunkter och på andra platser än i anslutning till själva idrottsarrangemangen. Bruk av alkohol, narkotika och dopningsmedel är en bidragande orsak till att t.ex. oplanerat våld kan uppstå. Till detta kommer de hot som riktas mot t.ex. spelare, domare och andra funktionärer samt representanter för klubbarna (t.ex. styrelseledamöter). Berörda myndigheter och organisationer samverkar därför i dag centralt, regionalt och lokalt i olika arbetsgrupper och har även bjudits in till möten i Regeringskansliet för att gemensamt diskutera vilka insatser som görs och bör göras för att motverka brottslighet i samband med idrottsarrangemang.

Brottsförebyggande rådet (Brå) har haft regeringens uppdrag att presentera en kunskapsmanställning om framgångsrika strategier och metoder nationellt och internationellt för att minska förekomsten av ordningsstörningar i samband med idrott. I uppdraget ingick även att föreslå insatser som kan förbättra samordningen mellan de olika aktörerna på alla nivåer. Brå har i sin rapport *Strategier mot fotbollsrelaterade ordningsstörningar – En kunskapsmanställning* (2008:20) bland annat föreslagit att regeringen utser en huvudman som utreder och skapar en nationell åtgärdsplan mot fotbollsrelaterade ordningsstörningar och som verkar för att planen genomförs.

Under ledning av landshövdingen i Stockholms län har myndigheter och ett stort antal organisationer i stockholmsregionen enats om en strategi mot våld i samband med fotboll och ishockey. Strategin innehåller ett gemensamt mål för arbetet och konkreta åtgärder som berörda parter är beredda att ansvara för. En exekutivkommitté som utsetts av parterna har i uppdrag att ansvara för att denna överenskommelse följs. Kon-

ferenser och seminarier har också anordnats i andra delar av landet.

Rikspolisstyrelsen har i Samverkansrådet mot idrottsrelaterad brottslighet lett ett arbete med en gemensam utvärdering av hur tillträdesförbudslagen har tillämpats efter det att vissa förändringar gjordes i lagen den 1 april 2009. Utvärderingen – som redovisades i april 2010 – visar på vissa brister när det gäller tillämpningen av lagen.

Uppdraget att skapa en nationell samordning

Utgångspunkter

En särskild utredare ska – i egenskap av nationell samordnare – löpande lämna förslag till hur brottslighet i samband med idrottsarrangemang kan motverkas. En utgångspunkt ska vara att tillträdesförbudslagen eller anknytande bestämmelser inte ska förändras. Utredaren ska också medverka till en förbättrad samverkan mellan berörda myndigheter och organisationer på central, regional och lokal nivå. Arbetet ska bland annat baseras på erfarenheter från utarbetandet av den strategi mot våld inom fotboll och ishockey som tagits fram under ledning av landshövdingen i Stockholms län. Även det utvecklingsarbete som skett inom andra regioner ska tas tillvara. Rikspolisstyrelsens inriktningsarbete mot idrottsrelaterad brottslighet ska också beaktas.

En generell utgångspunkt för en nationell samordnare är att myndigheter och idrottens organisationer är fria och självständiga. Utredaren ska inte ta över det ansvar som berörda myndigheter och organisationer har i dag.

Var går gränsen mellan olika aktörers ansvarsområden?

Vid brottslighet i anslutning till idrottsarrangemang finns det ibland brister i samverkan mellan olika aktörer. Det kan vara fråga om vem som anmäler ett brott eller vilken information som behöver förmedlas inför en match.

Utredaren ska med utgångspunkt i befintlig lagstiftning medverka till att ansvarsfördelningen mellan berörda parter

klarläggs och att samverka och uppföljning av de insatser som görs nationellt, regionalt och lokalt förbättras. Utredaren ska vid behov lämna förslag till insatser som kan bidra till att minska brottsligheten i samband med idrottsarrangemang.

Hur bör informationsutbytet mellan berörda aktörer utformas?

I samband med idrottsarrangemang främst inom de stora lag-idrotterna reser ett stort antal supportrar från hemorten till den plats där matchen spelas. Arrangören och polisen kan därför behöva information om antalet tillresande som beräknas besöka arrangemanget och på vilket sätt de förväntas resa för att kunna underlätta inpasseringen till arenan och hålla isär supportergrupper.

Utredaren ska klarlägga hur informationsutbytet sker i dag mellan idrottsarrangörer och polisen inför idrottsarrangemang och verka för en likformig modell för informationsutbyte. Utredaren ska också föreslå hur transportföretag som anlitas för transport av supportrar före och efter en match involveras i den gemensamma planeringen.

Trygghet och trivsel på arenorna

Ett minskat publikunderlag vid matcher i de högsta divisionerna inom fotboll och ishockey anses till viss del bero på olämpligt beteende hos vissa supportrar och även på otrivsamma yttre miljöer.

Utredaren ska analysera och vid behov lämna förslag till vad som krävs för att idrottsarrangemang ska kunna genomföras på ett tryggt och trivsamt sätt. Arrangörer av idrott ska uppmuntras att utforma sina arrangemang så att trygghet och service sätts i centrum gärna i samverka med supporterföreningar. Utredaren ska analysera vad bruket av alkohol, narkotika och dopningsmedel har för betydelse för brottslighet i samband med idrottsarrangemang. Arrangörerna ska även uppmärksammas på betydelsen av en drog- och alkoholfri miljö genom en ansvarsfull alkoholservice och efterlevnad av marknadsföringsbestämmelserna.

Behov av forskning och ökad kunskap

Brottslighet i samband med idrottsarrangemang har ändrat karaktär under senare år. I takt med att säkerhetsarbetet inne på arenorna förbättrats har problem i stället uppstått på andra platser och vid andra tidpunkter.

Utredaren ska göra en bedömning av den idrottsrelaterade brottslighetens omfattning, orsaker och struktur. Bland annat ska utredaren göra en bedömning av vilka skador (t.ex. fysiska, ekonomiska och idrottsmässiga) brottslighet i samband med idrottsarrangemang orsakar och skadornas omfattning.

Sprida kunskap om goda exempel

Flertalet problem i samband med stora idrottsarrangemang, främst tävlingsmatcher i fotboll och ishockey, uppstår i storstadsregionerna. Det innebär att en kompetens om förebyggande åtgärder m.m. har byggts upp i storstäderna och att denna kompetens saknas på mindre orter.

Utredaren ska ta initiativ till och medverka vid möten där brottsförebyggande insatser i samband med idrottsarrangemang tas upp för att informera om det pågående arbetet. Goda exempel på framgångsrika projekt och metoder runt om i landet ska tas till vara och förmedlas vidare.

Internationell samverkan

Utredaren ska medverka till att samverkan sker i linje med Europeiska konventionen (CETS No:120) av den 19 augusti 1985 om läktarvåld och olämpligt uppträdande vid idrottsevenemang och särskilt vid fotbollsmatcher. Utredaren ska också analysera hur det brottsförebyggande arbetet i samband med idrottsarrangemang är organiserat och utformat i övriga nordiska länder.

Konsekvensbeskrivningar

De ekonomiska konsekvenserna av lämnade förslag ska analyseras och förslag på finansiering ska lämnas om kostnadsökningar blir aktuella. Om förslagen berör statsbudgeten ska

finansiering föreslås inom berörda utgiftsområden. Kostnadsredovisningen ska vara uppdelad på de delar som utredaren bedömer ska ingå i en effektiv brottsförebyggande verksamhet i samband med idrottsarrangemang, exempelvis forskning, information och utbildning.

En bedömning ska göras om krav på mer generaliserande metoder och rutiner kan bli en belastning för mindre föreningar och distrikt samt hur de påverkar olika idrotter.

Samråd och redovisning av uppdraget

Utredaren ska samråda med idrottens centrala organisationer och lokala föreningar, supporterorganisationer, kommuner, polis, Åklagarmyndigheten, Brottsförebyggande rådet, privata arenaägare, transportföretag och andra berörda aktörer. Särskild samverkan ska ske med den exekutivkommitté mot våld och brott i samband med fotboll och ishockey som leds av landshövdingen i Stockholms län och med Samverkansrådet mot idrottsrelaterad brottslighet vid Rikspolisstyrelsen. När det gäller frågor om behandling av personuppgifter ska utredaren samråda med Datainspektionen och när det gäller alkoholserving och tillsyn enligt alkohollagen ska utredaren samråda med länsstyrelserna.

Utredaren ska fortlöpande informera Regeringskansliet om arbetet och lämna förslag till hur brottslighet i samband med idrottsarrangemang kan motverkas.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 mars 2013.

(Kulturdepartementet)